

Sygn. akt I Ns 1204/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia SR Ewelina Iwanowicz

Protokolant: sekr. sąd. Aneta Fortuniak

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2016 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku **Z. P.**

z udziałem (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. zasądzić od Z. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 274,00 (dwieście siedemdziesiąt cztery) złote tytułem kosztów postępowania;
3. ustalić, iż w pozostałym zakresie uczestnicy postępowania ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1204/15

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 30 lipca 2015 roku Z. P. wystąpiła o ustanowienie na prawie własności nieruchomości obejmującej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) położonej w K. przy ul. (...), obręb K., gmina G., powiat (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą numer (...) na rzecz (...) S.A. Odział Ł.-Miasto odpłatnej służebności przesyłu w wysokości 17.503,64 złote polegającej na: a) prowadzeniu przez przedmiotową nieruchomość odcinaka linii elektroenergetycznej naziemnej średniego napięcia 15 kV

o łącznej powierzchni zajęcia na przedmiotowej działce wynoszącej 851 m² wraz

z posadowionymi na powyższej nieruchomości słupami, b) prowadzeniu przez przedmiotową nieruchomość odcinaka linii elektroenergetycznej naziemnej niskiego napięcia 0,4 kV

o łącznej powierzchni zajęcia na przedmiotowej działce wynoszącej 253 m² wraz

z posadowionymi na powyższej nieruchomości słupami oraz c) dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek i awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany przewodów oraz dokonywania wycinki drzew. Wnioskodawczyni wniosła także o zasądzenie od uczestnika na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego, według norm przepisanych. Ponadto, wnioskodawczyni wniosła o wydanie postanowienia wstępnego

w przypadku podniesienia przez uczestnika zarzutu zasiedzenia prawa odpowiadającego treścią służebności przesyłu. Uzasadniając żądanie wskazała, iż na jej nieruchomości znajdują się urządzenia należące do przedsiębiorstwa przesyłowego. Fakt istnienia linii energetycznej na działce wnioskodawczyni jest poważnym uszczerbkiem w prawie własności. Pomimo prób uregulowania stanu prawnego nieruchomości, gestor sieci odmówił umownego ustanowienia

służebności przesyłu na działce wnioskodawczyni podnosząc, iż w przedmiotowej sprawie doszło do zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

(wniosek – k. 2-5)

W odpowiedzi na wniosek (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. Oddział Ł.-Miasto wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Uczestnik postępowania zgłosił zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni, odnośnie których wnioskodawczyni wystąpiła z roszczeniem o ustanowienie służebności przesyłu. Ponadto uczestnik zakwestionował wysokość roszczenia i sposób jego wyliczenia.

(odpowiedź na wniosek – k. 24-30)

Na terminie rozprawy w dniu 25 kwietnia 2016 roku pełnomocnik wnioskodawczyni poparł wniosek o ustanowienie służebności przesyłu i podtrzymał wniosek o wydanie postanowienia wstępnego. Pełnomocnik uczestnika wniósł o oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu i przyłączył się do wniosku o wydanie postanowienia wstępnego.

(protokół – k. 166 i k. 167)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. P. jest właścicielką zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę numer (...) o powierzchni 6,7694 ha położonej w K., obręb K., gmina G., dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą numer (...). Nieruchomość tą przekazali jej rodzice umową przekazania gospodarstwa rolnego z 18 maja 1990 roku. Rodzice wnioskodawczyni nabyli prawo własności tejże nieruchomości stosownie do aktu własności ziemi numer ON 451- (...).

(bezsporne, a ponadto zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159 wyjaśnień informacyjnych; odpis z księgi wieczystej – k. 163-163 odw.; wypis z rejestru gruntów – k. 165)

Na nieruchomości wnioskodawczyni za zabudowaniami, w odległości około 30 m od domu, znajdują się dwa słupy z linią średniego napięcia (15 kV), w tym jeden pojedynczy (przelotowy) i drugi trójnóg (z odłącznikiem), za którym posadowiona jest stacja transformatorowa numer (...). Za tym słupem linia średniego napięcia kończy się. Od stacji trafo w kierunku frontu nieruchomości odchodzi linia niskiego napięcia (0,4 kV) rozciągająca się następnie wzdłuż drogi. Na nieruchomości wnioskodawczyni posadowione są trzy słupy linii niskiego napięcia – pierwszy w części uprawnej, a dwa kolejne blisko domu.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159 wyjaśnień informacyjnych; zeznania świadka M. K. – k. 166 odw.; mapa sytuacyjno-wysokościowa – k. 12; plan linii średniego napięcia – k. 54 i k. 117)

W dniu 6 lutego 1970 roku wydana została decyzja numer (...) o lokalizacji szczegółowej urządzeń elektroenergetycznych.

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia odpisu wniosku – k. 40; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia odpisu decyzji – k. 41-42)

Przedmiotowe urządzenia przesyłowe zostały oddane do użytku Zakładowi (...) -Województwo Rejon Z. w dniu 24 lutego 1971 roku.

(zeznania świadka M. K. – k. 166 odw.-167; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia protokołów odbioru – k. 43, 169 i k. 170)

Wówczas właścicielem przedmiotowej nieruchomości byli rodzice wnioskodawczyni.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159 wyjaśnień informacyjnych)

W 1959 roku zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W. mające osobowość prawną, w tym Zakład (...) -Województwo, który na mocy zarządzeń z 1975 roku i protokołu zdawczo-odbiorczego przekazał Zakładowi (...) urządzenia i sieci energetyczne znajdujące się w eksploatacji rejonów energetycznych P. i Z.. Zarządzeniem nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Zarządzeniem nr 181/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku z dniem 12 lipca 1993 roku podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A. w W., a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Wśród składników przekazanych do (...) S.A. w W. nie znajdowały się linie energetyczne przebiegające przez wieś K. (Kamień M.). W dniu 30 czerwca 2007 roku doszło do aportowego zbycia części przedsiębiorstwa (...) S.A. w Ł., w tym przysługujących spółce (...) służebności gruntowych, a wśród nich służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzenia prądu elektrycznego, na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (od 2008 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), której następcą prawnym po przejściu w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. w dniu 31 sierpnia 2010 roku jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.). Z pozostałej części (...) S.A. powstał (...) S.A., którego następcą prawnym po przejściu jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w R. (I Oddział w Ł.).

(wiadomości notoryjne, a ponadto kserokopia zaświadczenia – k. 125; kserokopia zarządzenia nr 13/ (...) /89 – k. 126-128; kserokopia zarządzenia nr 181/O./93 – k. 129-130; poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia aktu notarialnego przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną – k. 131-143; kserokopia umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa – k. 144-154; kserokopia postanowienia – k. 155; informacja odpowiadająca opisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców – k. 34-39)

Uczestnik i jego poprzednicy prawni dokonywali przeglądów, oględzin, napraw i konserwacji urządzeń przesyłowych na działce numer (...) zarówno, gdy właścicielem byli rodzice wnioskodawczyni, jak i po przekazaniu jej tejże nieruchomości.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159 wyjaśnień informacyjnych; zeznania świadka M. K. – k. 166 odw.; poświadczona za zgodność z oryginałem kopie: zlecenia i potwierdzenia dokonania przeglądu linii napowietrznej 0,4 kV ze stacji 15/0,4 kV nr (...) wraz z pomiarami rezystencji uziemień – k. 44; karty wykonanych przeglądów linii napowietrznej 0,4 kV ze stacji (...) – k. 45; protokołu pomiarów rezystencji uziemień – stacja (...) w kierunku D. – k. 46-49; protokołu pomiarów rezystencji uziemień – stacja (...) w kierunku G. – k. 50-51; protokołu pomiarów rezystencji uziemień – stacja (...) w kierunku za trasą – k. 52; karty oględzin – przeglądu linii napowietrznej 15 kV G.-K. ze szkicem – k. 53-59; zlecenia i potwierdzenia dokonania naprawy uszkodzonego napędu odłącznika przed stacją 15/0,4 kV (...) w linii 15 kV G.-K. – k. 67; kart oględzin słupowej stacji transformatorowej (...) – k. 69-71; zlecenia i potwierdzenia dokonania przeglądu stacji 15/0,4 kV (...) łącznie z badaniem transformatora – k. 72; raportu stanu technicznego stacji (...) K. M. 29 – k. 73; raportu z przeglądu stacji (...) K. M. 29 – k. 74; protokołu z okresowego pomiaru rezystancji stacja (...) K. M. – k. 75-76; kart przeglądów stacji (...) – k. 77 i k. 79; karty oględzin stacji (...) – k. 78; zleceń i potwierdzeń dokonania przeglądów stacji 15/0,4 kV (...) – k. 80 i k. 83; protokołu pomiarów rezystancji uziemień stacji 15/0,4 kV w K. M. – k. 81; protokołu uziemienia w stacji 15/0,4 kV (...) w K. M. – k. 82; zlecenia i potwierdzenia dokonania wymiany uszkodzonych przewodów głównych w (...) stacja (...) K. M. – k. 84; protokołu z badania transformatora, pomiar kontrolny w stacji (...) K. M. – k. 86; zlecenia i

potwierdzenia dokonania wycinki gałęzi i wizowania przewodów w linii niskiego napięcia ze stacji (...) K. M. – k. 112; zlecenia i potwierdzenia dokonania oględzin linii napowietrznych i kablowych 0,4 kV ze stacji 15/0,4 kV (...) ze szkicem – k. 114 -119; karty oględzin stacji (...) – k. 120; zlecenia i potwierdzenia dokonania wymiany przewodów obwodowych w stacji (...) – k. 121)

Czynności powyższe były wykonywane również na innych odcinkach tychże linii średniego napięcia i niskiego napięcia.

(poświadczone za zgodność z oryginałem kopie: karty oględzin – przeglądu linii napowietrznej 15 kV G.-K. ze szkicem – k. 53-59; zlecenia

i potwierdzenia dokonania wymiany uszkodzonego słupa w linii 15 kV G.-K. w G. – k. 60-61; zlecenia i potwierdzenia dokonania naprawy w linii napowietrznej 15 kV G.-K. – k. 62-63; zlecenia i potwierdzenia dokonania wymiany uszkodzonego izolatora odciągowego w linii 15 kV G.-K. na odgałęzieniu (przed stacją) (...) – k. 64; zlecenia i potwierdzenia dokonania wymiany uszkodzonego odłącznika przed stacją 15/0,4 kV (...)

w linii 15 kV G.-K. – k. 65; zlecenia i potwierdzenia dokonania oględzin linii napowietrznej 15 kV G.-K., cała linia – k. 89; kart wykonanych oględzin linii napowietrznej 15 kV K. – k. 91-100 i k. 102-111; zlecenia wykonawstwa oględzin linii 15 kV G.-K. – k. 101; karty wykonanych oględzin linii napowietrznej K.-P. – k. 122-124)

Pod przewodami energetycznymi wnioskodawczyni z mężem posadzili drzewa owocowe, od słupów zachowali odstępy, korzystają z tej części nieruchomości jako sadu. Urządzenia elektroenergetyczne utrudniają manewrowanie ciągnikiem przy opryskach oraz przy zbiorze owoców.

(zeznania wnioskodawczyni – k. k. 167 w zw. z k. 159 odw. wyjaśnień informacyjnych)

W 2010 roku pracownicy zakładu energetycznego dokonali wymiany transformatora w stacji numer (...). Nie pytali o zgodę wnioskodawczyni. Pod jej nieobecność przecięli siatkę ogrodzeniową i wjechali sprzętem na teren nieruchomości. Po wykonaniu prac naciągnęli siatkę i przymocowali ją drutem. Odmówiono wnioskodawczyni wypłaty odszkodowania z tego tytułu. Innym razem pracownicy zakładu energetycznego wymienili metalową obejmę na słupie trójnożnym. Nie przychylił się do prośby męża wnioskodawczyni, aby założyli ją wyżej celem uniknięcia zahaczenia przez niego beczką

z opryskami. Pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego odcinają gałęzie drzew owocowych, jeżeli im przeszkadzają.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159-159 odw. wyjaśnień informacyjnych; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia protokołu z badania transformatora, pomiar pomontażowy w stacji (...) K. M. – k. 85)

Pismem z dnia 25 kwietnia 2012 roku Z. P. wystąpiła do (...) sp. z o.o. o podjęcie negocjacji w przedmiocie ustalenia wynagrodzenia za korzystanie z jej nieruchomości – działki (...) oraz w przedmiocie ustanowienia na tej nieruchomości służebności przesyłu za wynagrodzeniem.

(bezsporne, nadto kopia pisma z 25 kwietnia 2012 roku – k. 8-9)

W odpowiedzi na powyższe pismo, (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto odmówiła uwzględnienia powyższych roszczeń podnosząc, iż kwestia zasad korzystania zarówno co do przeszłości i na przyszłość jest uregulowana, ponieważ zaistniały przesłanki do uznania, iż doszło z mocy prawa do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

(bezsporne, nadto kopia pisma z 24 maja 2012 roku – k. 10)

Po ponownym wezwaniu przez wnioskodawczynię do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki (...) i ustanowienia służebności przesyłu w piśmie

z 22 lipca 2013 (...) S.A. Oddział-Ł.-Miasto ponownie powołała się na istnienie przesłanek do stwierdzenia zasiedzenia służebności.

(bezsporne, nadto kopia pisma z 22 lipca 2013 roku – k. 11)

Nie było żadnego konfliktu na tle posadowienia urządzeń elektroenergetycznych na przedmiotowej nieruchomości.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159-159 odw. wyjaśnień informacyjnych)

Układ słupów i przewodów oraz stacji transformatorowej nie zmieniał się.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167 w zw. z k. 159-159 odw. wyjaśnień informacyjnych; zeznania świadka M. K. – k. 166 odw.-167)

Z. P. prowadzi gospodarstwo domowe wraz z mężem. Wnioskodawczyni utrzymuje się z pracy w rolnictwie z dochodami około 1.000 złotych miesięcznie, a jej mąż pobiera emeryturę w wysokości 1.600 złotych.

(zeznania wnioskodawczyni – k. 167)

Przedmiotowy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego materiału dowodowego, uznając go za wiarygodny.

Odnosząc się do daty wybudowania urządzeń przesyłowych na działce wnioskodawców, należy wskazać, iż linie napowietrzne i stacja transformatorowa zostały odebrane w 1971 roku, co wynika z przedłożonych przez uczestnika kopii protokołów odbioru. Okoliczności te potwierdziła także przesłuchana w charakterze świadka pracownica uczestnika M. K. zajmująca się dokumentacją sieci.

W zakresie podstawy do dokonania inwestycji w postaci przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych Sąd dokonał analizy przedstawionej przez uczestnika decyzji numer (...) z 6 lutego 1970 roku w powiązaniu z wnioskiem numer (...) oraz protokołami odbioru. Zgodnie z treścią decyzji o lokalizacji szczegółowej numer (...) ustalała ona „lokalizację szczegółową inwestycji w postaci linii wysokiego napięcia oraz słupowych stacji transformatorowych na terenie położonym w powiecie (...)”. Po pierwsze wskazać należało, iż świadek M. K. zeznała, iż wskazanie w decyzji, iż dotyczy ona linii wysokiego napięcia musiała być pomyłką, ponieważ słupowe stacje transformatorowe służą transformacji średniego napięcia (15 kV) na niskie (0,4 kV). Po drugie, świadek P. L. będący pracownikiem (...) S.A. Oddział-Ł. zajmującym się liniami wysokiego napięcia (110 kV) zaprzeczył, aby decyzja ta dotyczyła linii wysokiego napięcia oraz wskazał, iż uczestnik dysponuje odrębną decyzją dotyczącą sieci wysokiego napięcia. Po trzecie, na stronie drugiej decyzji w „Wyciągu z uzgodnień” powołano się m.in. na trasę linii SN, tj. średniego napięcia wraz z schematem i lokalizacją stacji. Ponadto w tym samym roku złożony został wniosek o zatwierdzenie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na elektryfikację odcinka: K., K., P.. Przy czym, w 1970 roku podział administracyjny województwa (...) był inny, a mianowicie nie istniał powiat (...), lecz miejscowości te położone były w powiecie (...), a obecnie w powiecie (...) przy granicy z powiatem (...). Dodać należało, iż wnioskodawczyni nie kwestionowała okoliczności, iż decyzja numer (...) dotyczy przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych.

Odnosząc się do lokalizacji przedmiotowych urządzeń przesyłowych Sąd zwrócił uwagę, iż według ewidencji gruntów nieruchomości wnioskodawczyni położona jest

w K., przy czym jak wynika z załączonej do wniosku inicjującego postępowanie mapy sytuacyjno-wysokościowej lokalizację tę określa się jako (...)

(k. 12), zaś wnioskodawczyni zamieszkująca na tej nieruchomości wskazała we wniosku adres (...). Rozróżnienie to ma znaczenie z uwagi na plan rozmieszczenia urządzeń takich jak słupy i stacje transformatorowe (np. k. 54 i k. 117), na których stacja posadowiona na nieruchomości wnioskodawczyni oznaczona numerem (...) (869) przy słupie odłącznikowym numer 892 posiada lokalizację (...) w odróżnieniu od stacji trafo numer 872 położonej w (...). Niemniej jednak porównując ilość

i rodzaj słupów (jeden z odłącznikiem i jeden przelotowy) dla linii średniego napięcia znajdujących się na nieruchomości wnioskodawczyni i nieruchomościach sąsiednich

(4 do rozgałęzienia do (...) ze stacją trafo numer 871, do (...) ze stacją trafo numer 870 i w kierunku K.), Sąd uznał, iż urządzenia elektroenergetyczne funkcjonujące w dokumentacji odbioru i eksploatacji sieci jako położone w K. M. są tymi, które posadowione są m.in. na nieruchomości wnioskodawczynie. Okoliczności te potwierdził również świadek M. K., a wnioskodawczynie ich nie kwestionowała.

Z uwagi na skuteczny, o czym będzie jeszcze mowa poniżej, zarzut zasiedzenia podniesiony przez uczestnika Sąd pominął wnioski dowodowe wnioskodawczynie o dokonanie oględzin nieruchomości i wydanie opinii przez biegłych, bowiem przeprowadzenie dowodów w tym zakresie wydłużyłoby jedynie postępowanie w niniejszej sprawie i wygenerowałoby niepotrzebne koszty.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należało, iż pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o wydanie na podstawie art. 318 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowienia wstępnego z uwagi na podniesienie przez uczestnika postępowania zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, a pełnomocnik uczestnika przyłączył się do tego wniosku. Jak wynika z art. 318 § 1 k.p.c. sąd, uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady, co do spornej zaś wysokości żądania - zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie. W razie zarządzenia dalszej rozprawy, wyrok co do wysokości żądania, jak również rozstrzygnięcie co do kosztów może zapaść dopiero po uprawomocnieniu się wyroku wstępnego (§ 2). W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie było podstaw do wydawania postanowienia wstępnego przesądzającego, czy roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu przysługuje wnioskodawczynie, czy jej nie przysługuje z uwagi na zarzut zasiedzenia, bowiem uznając ten zarzut za zasadny Sąd mógł wydać już orzeczenie kończące niniejszą sprawę.

Stosownie do przepisu art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jak stanowi art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.). Przesłanką uwzględnienia przez sąd rejonowy wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych.

W niniejszej sprawie nie zostały spełnione wszystkie powyższe przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu. Jak zostało już bowiem wskazane powyższej, Sąd ocenił jako skuteczny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Bezsprzeczne w niniejszej sprawie było, iż uczestnik jest właścicielem linii energetycznych średniego i niskiego napięcia, w tym słupów usytuowanych na nieruchomości wnioskodawczynie i przewodów oraz stacji transformatorowej 15kV/0,4 kV. Dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych musi mieć zapewnioną możliwość dbania o stan techniczny urządzeń, dokonywania okresowej kontroli i ewentualnej ich modernizacji, a zatem także możliwość dostępu do tych urządzeń. Jest to konieczne dla zapewnienia przepływu energii elektrycznej i jej dopływu do odbiorców końcowych. Przy czym, w ocenie Sądu, uczestnik postępowania ma już prawnie zagwarantowaną możliwość korzystania z urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawczynie dla właściwej ich eksploatacji i przesyłu energii elektrycznej, ponieważ nabył z mocy prawa poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Wobec tego brak było podstaw do ustanowienia służebności przesyłu.

Analizując przesłanki do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, należy zauważyć, iż pomimo tego, że przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 roku przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. o służebności

przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116. póź. 731) przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, to jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa, w tym uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., sygn. akt III CZP 89/08, LEX nr 458125, także przed ustawowym, uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, nabycie takie, jak wskazał Sąd Najwyższy, następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje. Stanowisko to zostało potwierdzone w uchwale SN z dnia 22 maja 2013 r., sygn. akt III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, zgodnie z którą przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu (tak również w postanowieniu SN z 26 czerwca 2013 r., sygn. akt II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Nadto z wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II CSK 389/08, LEX nr 484715 wynika, iż istnieje dopuszczalność ustalenia faktu nabycia prawa, w tym służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie.

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze (co podkreślił także Sąd Najwyższy m in. w wyroku z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 i postanowieniu z 13 października 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10, LEX nr 1096048), iż zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Podkreślenia wymaga, iż przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. Przy czym, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1356/12, LEX nr 1313323, posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb, tak jak ma to miejsce w przypadku służebności przesyłu.

Zgodnie z treścią art. 285 § 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań (służebność gruntowa).

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Urządzenie, o którym mowa w tym przepisie ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Oczywistym jest, że chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Nie trzeba dowodzić, że urządzenie zainstalowane na przedmiotowym gruncie stanowiące własność uczestnika spełnia wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela - jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi - wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli (w tym wnioskodawczyni i jej poprzedników prawnych) takich działań, co zostało ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, usprawiedliwia usankcjonowanie - ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego - stwierdzenie, iż przedmiotowa nieruchomość jest obciążona tą służebnością. Powołany art. 172 w zw. z art. 292 k.c. i dokonane ustalenia przesądzają, iż spełnione zostały potrzebne do zasiedzenia przesłanki w postaci:

posiadania, upływu czasu oraz korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, co po raz kolejny należy podkreślić, ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności (o czym szczegółowo już wspomniano). Uczestnik i jego poprzednicy faktycznie korzystali z gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Korzystanie to polegało na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności.

Służebność przesyłu czy służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu daje uprawnionemu, aczkolwiek w pewnym ograniczonym zakresie, władztwo nad cudzą nieruchomością. Ogranicza prawo własności właściciela nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez niego w sferze, w której może być wykonywana własność, stanu ukształtowanego jego oświadczeniem woli. Należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążyą na każdorazowym właścicielu nieruchomości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CSK 303/10, LEX nr 785540).

Reasumując uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z widocznych i trwałych urządzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawczyni i jej poprzedników prawnych w postaci linii energetycznej średniego napięcia, linii energetycznej niskiego napięcia i stacji transformatorowej przez kilkadziesiąt lat. Przy czym, urządzenia te na działce wnioskodawczyni zostały wybudowane i przekazane do eksploatacji w 1971 roku.

W takiej sytuacji dojść może do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, która treścią odpowiada treści służebności przesyłu uregulowanej obecnie w k.c., jeżeli powyższe władanie trwało przez wymagany prawem czas.

Zgodnie z art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu prowadzi do jej nabycia przez zasiedzenie, jeżeli było to posiadanie zależne, wykonywane nieprzerwanie w złej wierze przez lat 30, w dobrej wierze przez lat 20. Należało dodać, iż w/w terminy zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 28 lipca 1990 roku (Dz.U. 1990/55/321). Poprzednio były one krótsze i wynosiły odpowiednio 10 i 20 lat. Zgodnie z art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy

(tj. przed dniem 1 października 1990 roku), stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie.

Nie budzi wątpliwości, iż zakład energetyczny jest przedsiębiorcą, który w oznaczonym zakresie korzysta z nieruchomości obciążonej, z urządzenia służącego do doprowadzania energii elektrycznej, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego tak Zakład (...), (...) S.A., (...) spółka z o.o. w Ł. jak i obecny uczestnik (...) S.A. w Ł. Oddział Ł.-Miasto w Ł. są przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 55 k.c. W skład tych przedsiębiorstw w poszczególnych okresach wchodziły linia energetyczna średniego napięcia, linia energetyczna niskiego napięcia przebiegające przez nieruchomość wnioskodawczyni oraz posadowiona tamże stacja transformatorowa 15 kV/0,4 kV. Przy czym, przedmiotowe urządzenia przesyłowe były w posiadaniu uczestnika i jego poprzedników prawnych od 1971 roku i są nadal eksploatowane.

Pamiętać należy, iż w latach od 1964 do 1989 obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą wyrażała treść art. 128 k.c. w jego pierwotnym brzmieniu.

W czasie obowiązywania tego przepisu przyjmowano powszechnie, że własność ogólnonarodowa przysługuje niepodzielnie Państwu. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa i państwowe osoby prawne wykonywały jedynie uprawnienia wynikające z własności państwowej. W konsekwencji także posiadanie nieruchomości przez te podmioty było równoznaczne z posiadaniem przez Skarb Państwa. W orzecznictwie utrwalone zostało stanowisko, że władanie przez państwowe osoby prawne nieruchomościami, które nie stanowiły własności państwowej było wykonywane na rzecz Skarbu Państwa i prowadziło, przy spełnieniu wymaganych przesłanek, do nabycia własności nieruchomości w

wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa, gdyż status państwowych osób prawnych nie zezwalał na nabycie przez nie własności nieruchomości w drodze zasiedzenia (uchwała SN

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CZP 70/09, OSNC 2010/5/6; wyrok SN z dnia

31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 oraz postanowienia SN

z 11 lutego 2011 r., sygn. akt I CSK 288/10, LEX nr 798230; z 22 października 2009 r.,

sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699; z dnia 17 września 1993 r., sygn. akt II CRN 76/93, LEX nr 80723). Jak

podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 12 stycznia 2012 r., sygn. akt IV CSK 183/11, LEX nr 1130302

nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed

dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1

k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Wobec tego przyjąć należało, iż Skarb Państwa był nie tylko właścicielem,

ale i posiadaczem rzeczy znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W rezultacie, jeżeli nieruchomość

pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była przedmiotem własności państwowej, jej zasiedzenie

w razie ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną

sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. Natomiast z dniem

1 lutego 1989 roku zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia

państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników

majątkowych na własność. Przy czym, uchylene z dniem 1 października 1990 roku art. 128 k.c. nie doprowadziło

ex lege do uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych mieniem Skarbu Państwa, które dotąd znajdowało się w ich

zarządzie. W uchwale składu 7 sędziów SN

z 18 czerwca 1991 r., sygn. akt III CZP 78/01, OSNC 1991/10-12/118, której nadano charakter zasady prawnej,

wywieziono, iż do chwili wejścia w życie z dniem 7 stycznia 1991 r. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy

o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) obowiązywał

art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz. U. z 1987 r. Nr 35, poz. 201) o

następującej treści: „przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, stanowiącym część mienia

ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę”, z którego wynikało, iż każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego – zarówno wydzielony mu przy utworzeniu,

jak i nabyty w toku działalności przez przedsiębiorstwo – stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało „w

dyspozycji” tego przedsiębiorstwa. W dniu 7 stycznia 1991 r. przepis ten jednak – z mocy art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia

20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy

o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) – uzyskał

brzmienie: „przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu

i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę”, a jednocześnie uchylono art. 42 ust. 3 tej ustawy o brzmieniu

„przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia

w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych

przepisami ustawowymi”. Zdaniem Sądu Najwyższego, unormowanie takie doprowadziło z dniem jego wejścia w życie

do przekształcenia stosunków prawnych powodujących następstwo prawne przedsiębiorstw państwowych wobec

innego niż nieruchomości mienia Skarbu Państwa pozostającego dotychczas w jego zarządzie.

W niniejszej sprawie bieg zasiedzenia rozpoczął się w dniu 24 lutego 1971 roku.

W tym czasie do zasiedzenia w dobrej wierze wymagane było posiadanie przez lat 10,

a w złej wierze przez lat 20. Artykuł 176 k.c. przyjmuje, że możliwe jest zaliczenie posiadania poprzednika, przy czym

jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699 dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości

w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomość posiadały kolejno różne jednostki

państwowe i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotne

jest jedynie, czy łączny okres posiadania przez te podmioty jest wystarczający do zasiedzenia przez Skarb Państwa.

Jak wynika zaś z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego

z 13 czerwca 2013 r., sygn. akt IV CSK 672/12, LEX nr 1360293, zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu).

Kluczowym zagadnieniem jest ustalenie czy posiadanie było posiadaniem w dobrej czy w złej wierze. Rozważając tę kwestię należy przypomnieć, że dla przyjęcia dobrej lub złej wiary posiadacza decydująca jest chwila objęcia przez niego posiadania nieruchomości, służebności (postanowienie SN z 14 października 2015 r., sygn. akt V CSK 5/15, LEX nr 1808044). W uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt I ACa 425/13, LEX nr 1381441 czytamy, iż w sytuacji rozważania zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu i przyjęcia odpowiedniego terminu zasiedzenia, decydujące znaczenie ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie przeprowadzenia inwestycji

i objęcia w posiadanie nieruchomości (służebności) oraz wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary posiadacza. Dalej Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazał, iż państwowe osoby prawne, które w okresie przed dniem 31 stycznia 1989 r., w wyniku realizacji inwestycji przesyłowych, przebiegających przez nieruchomości nie należące do przedsiębiorstwa przesyłowego, co do których wydane były decyzje administracyjne

o przebiegu linii przesyłowej i pozwolenia budowlane, objęły w dobrej wierze posiadanie służebności, jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności (art. 172 § 1 w związku z art. 292 i art. 352 k.c.). Sąd Najwyższy wskazał zaś

w postanowieniu z 21 stycznia 2014 r., sygn. akt IV CSK 203/14, G. Prawna 2015/17/11), że jeżeli strona przedstawi sądowi inne dokumenty niż orzeczenia lub decyzje, takie jak

np. mapy, wykresy, protokoły odbioru inwestycji, to sąd na tej podstawie może ustalić właściwy termin zasiedzenia, dokumenty te mają bowiem moc dowodową.

W toku postępowania sądowego ustalone zostało, że posadowienie linii i stacji transformatorowej nastąpiło na podstawie decyzji lokalizacyjnej nr 14/70 z 6 lutego 1970 roku. Jednocześnie istnieje domniemanie dobrej wiary – art. 7 k.c., którego, zdaniem Sądu, wnioskodawczyni nie obaliła. Uczestnik postępowania wylegitymował się decyzją o lokalizacji szczegółowej, której wnioskodawczyni nie kwestionowała, w tym obejmowania jej zakresem przedmiotowych urządzeń przesyłowych. Jednocześnie uczestnik załączył protokoły odbioru i przekazania tychże urządzeń do eksploatacji z 24 lutego 1971 r. Sąd orzekający w niniejszej sprawie uznał więc, iż do objęcia w posiadanie doszło w dobrej wierze i że zastosowanie ma okres 10 – letni (art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 października 1990 r.). Do zasiedzenia służebności doszło zatem z upływem 10 lat od objęcia w posiadanie czyli najpóźniej z dniem 25 lutego 1981 roku na rzecz Skarbu Państwa.

W niniejszej sprawie doszło do przeniesienia posiadania z Zakładu (...)–Województwo, które stosownie do protokołów odbioru przyjęło przedmiotowe urządzenia do eksploatacji, na Zakład (...) nie powodując zmiany stanu faktycznego – urządzenia przesyłowe nadal funkcjonowały i znajdowały się na nieruchomości wnioskodawczyni. Zmienił się tylko podmiot, który eksploatował urządzenia. Na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku Zakład (...) – wraz z jego utworzeniem jako odrębne przedsiębiorstwo państwowe – został wyposażony w odpowiedni majątek na bazie składników majątkowych dotychczasowego Zakładu (...) stanowiącego część Centralnego O. Energetycznego w W. obejmujących także prawa do urządzeń i sieci energetycznych w rejonie Z., do którego należał również K. (Kamień M.). Od tego momentu prawa te, a wśród nich interesująca nas służebność, choć przysługiwały Skarbowi Państwa, pozostawały w zarządzie nowo utworzonego przedsiębiorstwa, a z dniem 7 stycznia 1991 roku przeszły z mocy prawa do majątku Zakładu (...)

w Ł.. W 1993 roku Zakład (...) został przekształcony

w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa i zmienił nazwę na (...) S.A. Składniki i mienie przedsiębiorstwa nie zmieniły się. W konsekwencji tego i dalszych przekształceń, w tym aportowego zbycia części przedsiębiorstwa w dniu 30 czerwca 2007 roku, następcą prawnym Skarbu Państwa stała się (...) S.A. w Ł.,

co skutkowało wskazaniem jej przez wnioskodawczynię jako uczestnika postępowania. Następcy prawni – w kolejnych przekształceniach – przejmowali cały zakres działalności poprzedników i całe ich mienie, w szczególności urządzenia energetyczne. Przejęcie mienia

i przedsiębiorstwa poprzednika oznacza przejście na następców prawnych również służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu jako prawa rzeczowego (o niewątpliwie majątkowym charakterze) do korzystania z nieruchomości cudzej.

Jedynie na marginesie wskazać należało, iż nawet gdyby wbrew poczynionym rozważaniom przyjąć złą wiarę przedsiębiorstwa energetycznego, to i tak doszłoby do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu tyle że później,

a mianowicie 25 lutego 2001 roku (z upływem 30 lat zgodnie z art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 1 października 1990 r.) i na rzecz innego podmiotu, tj. (...) S.A. w Ł..

Od czasu zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu, poprzednicy prawni uczestnika i uczestnik legitymują się prawem (służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu) do korzystania z linii energetycznych i stacji transformatorowej posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni nieodpłatnie. Wobec tego Sąd oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., gdyż wnioskodawczyni domagała się ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem, czemu sprzeciwiał się uczestnik, a zatem ich interesy były sprzeczne. Na zasadzoną na rzecz uczestnika kwotę składa się: 240 złotych kosztów zastępstwa procesowego (§ 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, t.j. Dz.U. 2013/461 ze zm.) oraz 34 złote opłat skarbowych od pełnomocnictwa głównego i substytucyjnego. W pozostałym zakresie o kosztach postępowania poniesionych przez uczestników postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.